

Dalhalla

- en studie i blött

Den 6 juni for en fullsatt buss med förväntansfulla SPF-are under ledning av bussvärden Sven Christer Kihlén mot Rättvik för ett besök i Dalhalla.

I Östbjörka hade resvärden Ove Stridh ordnat med förtäring inför kvällens strapatser.

Först serverades byns speciella rätt silltårta med öl, läckert god visade den sig, därefter kaffe med vanlig tårta. Håkan Ivarson, VD för Dalhalla, hade inbjudits att komma och berätta den fantastiska historien om kalkbrottet vid Draggängarna, som nu är en av världens mest omtalade operascener. Namnet Dalhalla är ju en smakfull ombildning av asatrons Valhalla.

Det var 1991 som operasångerskan Margareta Dellefors, efter flera års letande efter en utomhusscen för opera, valde kalkbrottet med den fina akustiken och med formen som en forntida amfiteater. Hon mötte dock många svårigheter till en början och det visade sig besvärligt med pengar för projektet. Klassisk är historien från allra första försöken: Någon teaterchef i huvudstaden ringde till en dito och lär ha sagt: "Jag har haft telefon från en konstig kvinna som ville börja spela opera i en gruva i Dalarna." Dellefors var dock envis och fick troligen mycken hjälp från vår operastjärna Birgit Nilsson. Det blev hon som fick avfyra startskottet när Dalhalla officiellt invigdes 1995. Premiärkonserten hade då redan ägt rum den 23 juli 1994. Håkan Ivarson berättade på ett lättsamt och intressant sätt om en stundtals besvärlig ekonomi, om de dyra investeringar som gjorts men också om många glädjens ögonblick.

Under sol och blå himmel fortsatte bussen till Dalhalla för Christer Sjögrens firande av 40 år som artist. Med sig hade han vännerna Pernilla Wahlgren, Charlotte Perelli och Lasse Berghagen. Vi fick givetvis mest höra de bästa av Christers sånger under 40 år både i Vikingarna och som soloartist. Han assisterades av Dalasinfoniettan med Curt-Eric Holmkvist som gästdirigent och av skönsjungande Pernilla och Charlotte. Lasse Berghagen, som vi väl nästan räknar som dalmas, sjöng några av sina mest älskade melodier.

När föreställningen började kl 19 var det fortfarande vackert väder men 21.20 kom regnet. Inte så mycket till en början, men det ville aldrig sluta. Alla slags regnkläder kom fram; paraplyer är förbjudna. Det regnade och regnade, blötan började tränga igenom kläderna och kylan kom krypande. Tack vare Ove hade vår buss fått stå kvar nere i brottet. Vi kunde stiga in i en varm buss och glömde snart det blöta och kyliga.

Text: Inge Relefors Foto: Maud Nilsson

Gun Eriksson, Ruth Högberg och Kerstin Magnusson (övre bilden) samt Hildegun och Inge Relefors (t h) trotsar regnet i Dalhalla.

Lyckad vårlunch med Slussbruden

SPF Falubygden har en lång tradition av trevliga vårluncher som avslutning på vårens aktiviteter, och årets resa var inget undantag. När nye ägaren och kaptenen Mats Göransson kastade loss från kajen med Slussbruden hade 44 förväntansfulla medlemmar tagit plats, många för allra första gången, för en kryssning på Dalarnas skärgårdssjö Runn.

Ciceron var Gunilla Nordlinder, tidigare delägare i rederiet. Hon känner Runn med sina 80 öar in i minsta lilla vrå och gjorde resan till en historisk upplevelse. Hon började med Slussen, byggd 1852-56 och i bruk till 1977 då den skulle behöva repareras. Dåvarande kostnad 50 000 kronor ansågs dock för hög. I dag diskuteras åter en sluss – nu kostar det troligen 50-60 miljoner (inkl Tisken)!

Under en god lunch fortsatte resan mellan alla öar. Gunilla berättade att Runns Segelsällskap är landets äldsta insjösegelsällskap. Alla Runns segelklubbar har en egen ”hem-ö”. Bara en av öarna har numera en fast boende familj.

Målet för dagen var Torsång där den alltid lika entusiastiske Bo Jansson tog emot oss. Vi vandrade till den gamla stenkyrkan från 1300-talet, Dalarnas äldsta och troligen den andra på samma plats. Där fick vi information om både kyrkan och kommunen Torsång, som i många hundra år varit hemkommun för Falun och därmed för gruvan. Vi fick höra om äldre tiders flottning på Runn med dess gamla båtar. Hembygdsföreningens studiecirkel ”Torsång från istid till nutid” har grävt fram mycket om gamla tider, något som Bo Jansson var mycket stolt över!

Vi hade rest till Torsång på ”vika-sidan” och följaktligen gick återfärden på ”ösjön-sidan” med fortsatta berättelser om öar och händelser av Gunilla. Det serverades också kaffe med kaka.

Nöjda och belåtna efter en intressant båtresa tackade vi SPF:s programkommitté för en trevlig dag på Slussbruden. Nu vet vi deltagare mycket mer än tidigare om vår egen sjö Runn!

Text: Inge Relefors Foto: Ingalis Österlund

Vandringar i sol och regn

Vårens fem promenader lockade i snitt nära 30 deltagare. Höjdpunkten var 8-kilometersvandringen till Sundborn och den stora sommarutställningen om Karin Larsson på Kvarnen. Hemresan skedde med buss eller bil.

Locki Skans, barnbarn till Carl och Karin, deltog själv i vandringen som delvis genomfördes i regn. Vid framkomsten såg hon till att alla kom under tak. Under kaffet överlämnades en gåva till Locki som i sin berättelse särskilt uppehöll sig vid mormor Karin.

Locki Skans tog hand om vandrarna vid Carl Larsson-gården i Sundborn.

Källslätten och vårfinalen till Kniva, närmast sjön. Ett helt nytt område för de flesta. Vandringarna genomfördes i både sol och regn.

I början av juli hölls en enkel sommarvandring med fem deltagare vid Stångtjärn.

Övriga fyra skogsvandringar var förlagda till Regementsområdet, Stångtjärn,

Om ett par veckor inleds höstens fem skogsvandringar i kommunen. Det är samma dagar (torsdagar) och starten är alltid kl 10. Sträckan varierar mellan 3 och 5 km och vandringstiden, inklusive kaffepaus, är ca 2 timmar.

Se vidare under Friskvård (sid 16) och i kalendern på mittuppslaget.

Ibland tvingas deltagarna kliva över nedfallna träd.

Text och foto: Sven-Erik Ejeborg

Från Kirkenes till Falun

Skogsvandringar ger inte bara motion utan också möjlighet till samtal. Det kan t ex handla om deltagarens tidigare hemorter. Långt ifrån alla har vuxit upp i Falun.

TVå av deltagarna, Lillebil Angelsen och Bodil Ruth, kommer från Kirkenes längst upp i Norge. Det är där Hurtigruten vänder. Det är inte långt till ryska gränsen, lite längre bort ligger Murmansk.

Lillebil och Bodil föddes i början av 40-talet. De har inga egna minnen av kriget. Men de vet att tyskarna brände hela stan när ryssarna gick till anfall i oktober -44. Två stenbyggda hus klarade sig. Tyskland hade 15 000 soldater förlagda i Kirkenes.

Under de hårda striderna tvingades människor och djur ner i de närliggande gruvgångarna. Alla fick plats. Naturligtvis måste även barnen följa med, totalt tre-fyra tusen. Plus bygdens husdjur. Det blev t o m plats för en sjukstuga.

Lillebil och Bodil – som då inte kände varandra – har inga egna minnen från den långa vistelsen i grottan eftersom de fortfarande var barn.

*Vandrarkompisar från Kirkenes,
Bodil Hanan-Ruth och Lillebil Angelsen.*

När tyskarna hade dragit iväg vandrade tacksamma och glada normän ut i det fria sjungande nationalsången ”Ja, vi elsker...”

– Vandrigen filmades och har visats i olika tv-kanaler. För oss är det känsloladdade bilder, säger Lillebil och Bodil som några år senare hamnade i samma skolklass. Då var det svåra tider för alla. Plus de mörka, kalla och blåsiga vinterdagarna. Sommartid är det ljusst dygnet runt.

Några år senare flyttade båda till Sverige. När de bodde i Stockholm – och det i många år – så hade de ingen kontakt med varandra. Inte heller första åren i Falun. Då arbetade båda, nu är de pensionärer.

Någon i Falun reagerade när det blev känt att två kvinnor hade bott längst upp i Norge under kriget. Och kvinnorna fick kontakt.

Sen blev det stora famnen. Och nu träffas de regelbundet sedan tjugo år tillbaka. De är nästan alltid med på skogsvandringarna.

Text och foto: Sven-Erik Ejeborg